

CHET TILI O'QITISHGA KOMMUNIKATIV YONDASHISH.

Axmadova Sevinch Axror qizi

Axborot Texnologiyalari va Menejment Universiteti

Arab tilfilologiyasi fakulteti talabasi

Annotatsiya: Kommunikativ usullar, shubhasiz, bugungi kunda xorijiy tillarni o'rganishning eng samarali usuli hisoblanadi. O'tgan asrning 1960-yillarida chet elda paydo bo'lgan va mamlakatimizga 1990-yillarning o'rtalarida kirib kelgan. Kom-munikativ usul aniq muloqot qilish imkoniyatiga qaratilgan. Har qanday til ta'limi asos bo'ladigan to'rtta "ustun"dan (o'qish, yozish, gapirish va tinglab tushunish) oxirgi ikkitasiga alohida e'tibor beriladi. Kommunikativ usul birinchi navbatda muloqot qo'rquvini yo'qotish uchun mo'ljallangan. Kommunikativ kompetentsiya tilning grammatik xususiyatlaridan kommunikativ xususiyatlariga e'tiborining silji-shini ifodalaydi; ya'ni tilning vazifalari va nutq jarayoni. Kommunikativ yondashuv haqiqiy ma'noni etkazish orqali muvaffaqiyatli keladigan g'oyaga asoslanadi. O'quv-chilar haqiqiy muloqotga jalb qilinganda, ularning tabiiy strategiyalaridan foydalaniladi va bu ularga tildan foydalanishni o'rganish imkonini beradi.

Kalit so'zlar: kommunikativ kompetentsiya, tilni o'zlashtirish, tilni o'rganish, o'zaro ta'sir, kommunikativ maqsad, muloqot, funkcionallik, amaliy malaka.

Kommunikativ kompetentsiya, birinchi navbatda, shaxsning rivojlanishi va o'z-o'zini rivojlantirish jarayonida shakllanadigan o'qituvchining shaxsiy sifati; ikkin-chidan, pedagogik muloqot maqsadlari, mohiyati, tuzilishi, vositalari, xususiyatlari to'g'risida o'qituvchining xabardorligi ko'rsatkichi; tegishli texnologiyani bilish darajasi; mutaxassisning individual psixologik fazilatlar; aloqa faoliyatini doimiy ravishda takomillashtirishga intilish; inson shaxsiyatiga yo'naltirish, asosiy qadriyat sifatida, shuningdek, pedagogik muloqot jarayonida yuzaga keladigan muammolar-ni nostandart, ijodiy hal qilish qobiliyati.

Kasbiy muloqot o'qituvchining kommunikativ kompetensiyasining asosiy qismidir, u har doim hamjamiyatni, o'xshashlikni, o'zgalarni anglash va qabul qilishga bo'lgan o'zaro intilishni, nafaqat oqilona o'lchash va javob berish, balki hissiyot bilan hamdard bo'lishni nazarda tutadi.

Psixologik va pedagogik adabiyotlarda "kompetentsiya" tushunchasi nisbatan yaqinda keng tarqaldi. 1960-yillarning oxiri 1970-yillarning boshlarida g'arbda va 1980-yillarning oxirlarida mahalliy adabiyotlarda maxsus yo'nalish – ta'limda kompetensiyaga asoslangan yondashuv paydo bo'ldi. Kompetensiyaviy yonda-shuvda ta'lim natijasiga e'tibor beriladi va natijada, olingan ma'lumot miqdori emas, balki insonning qobiliyati turli xil muammoli vaziyatlarda harakat qilish, shu bilan birga, ta'lim natijalari ta'lim tizimidan tashqarida muhim deb tan olinadi.

Ma'lumki, chet tillarini o'rgatishdan maqsad tilni amaliy bilish, til tizimini o'zlashtirish va til ko'nikmalarini egallashdir. Biroq, tajriba shuni ko'rsatadiki, ko'pin-cha universitetni tugatgandan so'ng, hatto eng yaxshi talabalar ham o'z-o'zidan nutq qobiliyatiga ega emas, ularning so'z boyligi zaif va grammatik tuzilmalar dizayni-ning bir xilligi seziladi.

Maxsus olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, chet tili darslarining 90% dan ortig'i birinchi navbatda til tizimini o'zlashtirishga emas, balki uni o'rgatishga qaratilgan. An'anaviy metodda ta'limning asosiy sub'ekti va obyekti o'qituvchidir. U nutqiy faoliyat turlarini boshqaradi, sharhlar beradi va o'quv jarayonini bir butun sifatida tashkil qiladi. Shu bilan birga, o'qitish usullari va o'quvchilarning nutq qobiliyatlarini shakllantirish va rivojlantirishga qaratilgan emas.

Chet tillarini o'rganishning an'anaviy usuli grammatika-tarjima deb ham ataladi. U grammatik materialni, fonetikani tizimli o'rganishdan iborat bo'lib, tarjima va o'qish malakalarini rivojlantiradi. Talabalar dialoglar tuzadilar, ularni yod-laydilar, mavzular bo'yicha so'zlarni o'rganadilar, matnlarni qayta hikoya qiladilar va yozma grammatik mashqlarni bajaradilar. Ushbu yondashuvning asosiy xusu-siyatlari materialni yodlash va puxtalikdir. An'anaviy metodning o'ziga xos xusu-siyati shundaki, ish jarayonida o'quvchilar nutq faoliyatining barcha turlarini ma'lum darajada o'zlashtirishlari kerak.

Hozirgi vaqtda tilni o'zlashtirishning kommunikativ usuli deb ataladigan usul ham keng qo'llaniladi. Til o'rganishga kommunikativ yondashuv umuman yangi usul emas: u chet elda o'tgan asrning 1960-yillarida paydo bo'lgan va mamlakatimizga 1990-yillarning o'rtalarida kirib kelgan. Keyin barcha chet tillarini o'rganuvchilar *"ular hamma narsani tushunishadi, lekin gapira olmaydilar"* deb shikoyat qila boshladilar. Kommunikativ yondashuv tarafdorlari ushbu nomuvofiqlikka qarshi kurash yo'liga kirishdi.

O'shandan beri aloqa usuli sezilarli o'zgarishlarga duch keldi va butun dunyoda keng tarqaldi. Dastlab u ona tilida so'zlashuvchi bilan guruh darslarini o'z ichiga oldi. Birinchi darsdanoq dars chet tilida olib borildi. Keyinchalik, yondashuv biroz o'zgarishlarga uchradi va hozir ham guruhlarda, ham individual darslarda qo'llaniladi.

Uning samaradorligi haqida ko'p aytilgan va yozilgan. Natijalarga dars jara-yonida talabaning ona tilidan foydalanishni minimallashtirish orqali erishiladi. Bunday yondashuv bilan odamni chet tilida fikrlashga o'rgatish juda muhimdir, shunda u chet el nutqini o'z ona tili bilan bog'lanmasdan qabul qiladi. Ushbu o'qitish usuli bilan nazariy jihatlarni o'rganish minimal darajaga tushiriladi yoki umuman yo'q bo'lib, asosiy e'tibor jonli muloqotga, ya'ni nutq tiliga qaratiladi. Kommunikativ yondashuvdan foydalanganda grammatikani o'rganishga juda oz vaqt ajratilganligi ko'pincha noto'g'ri tushuniladi. Darhaqiqat, o'quv jarayonida lug'at va grammatikaga katta e'tibor va etarli vaqt ajratiladi, lekin ularni o'zlashtirish chet tilini o'rganishning asosiy maqsadi emas.

Chet tilini kommunikativ o'qitishda qo'llaniladigan o'quv materiallari haqida gapirganda, ularning xilma-xilligi amalda cheksiz ekanligini ta'kidlash kerak. O'quv materiallari tildan kommunikativ foydalanishni rag'batlantirishda muhim rol o'ynaydi. An'anaga ko'ra, o'quv materiallarining uchta asosiy turi ajralib turadi: matnga asoslangan,

kommunikativ vazifaga asoslangan va reallikka asoslangan. Ingliz tilini o'qitishning kommunikativ usuli ko'proq amaliy ehtiyojlarga qaratilgan: grammatika kerak bo'lganda cheklangan shaklda, lug'at - amaliy vazifalar uchun kerak bo'lganda, amaliyot - hayotiy vaziyatlar shaklida mavjud. Haqiqiy hayotiy vaziyatlarni muhokama qilish talabalarni qiziqtiradi, jonli qiziqish va o'z g'oyalari bilan bo'lishish istagini uyg'otadi. Chet tilini kommunikativ o'qitishda asosiy o'rinni o'yin vaziyatlari, sherik bilan ishlash, xatolarni topish bo'yicha vazifalar egallaydi, bu nafaqat so'z boyligini oshirishga imkon beradi, balki sizni analitik fikrlashga o'rgatadi. Kommunikativ yondashuvning ko'plab tarafdorlari sinfda haqiqiy materiallardan foydalanishni qo'llab-quvvatlaydi. Bu jurnallar, reklamalar va gazetalar kabi turli lingvistik voqeliklar yoki atrofida aloqa o'rnatish mumkin bo'lgan vizual manbalar (*xaritalar, grafiklar, jadvallar va boshqalar*) bo'lishi mumkin.

Kommunikativ usulning asosiy maqsadi talabaga taniqli til to'sig'idan xalos bo'lishga yordam berishdir. Kommunikativ metodlar darsining 70% ga yaqini turli mavzulardagi nutq amaliyotiga bag'ishlangan. Biroq, kommunikativ yondashuv faqat ingliz tilida gapirishga qaratilgan deb o'ylash xato bo'ladi. Kommunikativ yon-dashuv og'zaki va yozma nutq, lug'at, grammatika, tinglash va o'qish qobiliyatlarini rivojlantirishga qaratilgan. O'qituvchi talaba bilan birga o'rganishning uch bosqichi-dan o'tadi: jalb qilish, o'rganish va faollashtirish. Ishtirok etish bosqichida o'qituvchi talabani o'quv jarayoniga jalb qiladi: qiziqarli muhokamani boshlaydi, rasm, muam-mo, film va boshqalarni muhokama qilishni taklif qiladi. O'rganish bosqichida tala-baga grammatik mavzu va yangi so'z va iboralardan foydalanish tushuntiriladi, ya'ni ular lug'atni kengaytirish va grammatikani o'zlashtirish ustida ishlaydi. Bilimlarni faollashtirish bosqichida talaba yangi grammatika va so'zlarni mustahkamlash uchun turli mashqlarni bajaradi. Bu o'rganilayotgan mavzuni muhokama qilishning davomi bo'lishi mumkin, ammo allaqachon olingan bilimlarni qo'llash bilan.

Tilni o'rganishning boshqa usullari singari, kommunikativ yondashuv ham vaqt o'tishi bilan rivojlandi, lekin uning asosiy tamoyillari o'zgarmadi. Bularga quyida-gilar kiradi:

1. Talaba birinchi darsdanoq ingliz tilida gapira boshlaydi. Hatto tilni noldan o'rganuvchilar ham birinchi darsda bir necha o'nlab iboralarni o'zlashtiradilar. Bu sizga nutq tovushiga tezda ko'nikish imkonini beradi, til to'sig'ining paydo bo'lishi-ning oldini oladi yoki uni yo'q qiladi.

2. Ushbu usul yordamida tilni o'rganayotganda ravon gapirish yoki to'g'ri gapirishni tanlash kerak emas. Muammo nutqni bir vaqtning o'zida ravon va savodli qilishdir.

O'qitishda zamonaviy o'quv qo'llanmalaridan foydalaniladi. Ehtiyotkorlik bilan o'rganilgan ingliz tilidagi matnlar hayotda va kasbiy faoliyatda ishlatilishi mumkin bo'lgan qiziqarli amaliy materiallarni o'z ichiga oladi.

To'g'ri gapirish qobiliyati - bu muloqot usuli yaxshilash uchun ishlaydigan asosiy mahoratdir. Talabalarga nafaqat turli mavzularda nutq so'zlash, balki nutqi-ning to'g'riligini nazorat qilish ham o'rgatiladi. Hech kimga sir emaski, til to'sig'i ko'pincha rivojlanadi,

chunki odam suhbatda xato qilishdan qo'rqadi. Va kommu-nikativ yondashuv bu qo'rquv bilan muvaffaqiyatli kurashadi: dars vaqtining 70% gacha nutq ko'nikmalarini rivojlantirishga bag'ishlangan. Kommunikativ yondashuv til va psixologik to'siqlarni olib tashlashga yordam beradi: talabalar ingliz tilida gapirish qo'rquvini yo'qotadilar. Talaba qanchalik tez-tez ingliz tilida gapirsa, u o'z fikrlarini shakllantirishni tezroq o'rganadi. Kommunikativ usullardan foydalangan holda darslarda esa o'quvchilar darsning ko'p qismida gaplashadilar. O'qituvchi dialogni shunday quradiki, o'quvchilar savollarga javob berishga qiziqsinlar va olgan bilimlaridan maksimal darajada foydalana oladilar. Kommunikativ usul izchil nutqni, turli so'zlashuv iboralari o'rgatadi, bu esa keyinchalik ravon gapirishga imkon beradi.

Talabalar nafaqat eshitishni, balki ingliz tilidagi nutqni tushunishni ham o'rganadilar. Dars davomida talabalar o'qituvchi bilan birgalikda qisqa audio va video materiallarni tinglaydilar va tahlil qiladilar. Odatda, bunday material muho-kama uchun asos sifatida ishlatiladi.

Chet tillarini o'qitishning kommunikativ usuli turli mavzularda o'z-o'zidan gapirish qobiliyatini rivojlantirishga qaratilgan. Darslarda asosan faqat o'rgani-layotgan tildan foydalaniladi. O'qituvchi ba'zan rus tilida murakkab nuanslarni tushuntiradi, ammo darsning 90% ingliz tilida olib boriladi. Ushbu uslub nafaqat chet tillaridan foydalanish uchun o'zingizni "qayta sozlash", balki rus tilidagi iboralarni chet tillariga va aksincha, aqliy ravishda tarjima qilishni to'xtatishga imkon beradi. Grammatika va lug'at faqat ko'rsatish uchun emas, balki muloqot qilish uchun o'rganiladi. Kommunikativ usul grammatik konstruksiyalarni o'rga-nishning juda to'g'ri va oddiy tamoyilini o'z ichiga oladi: hech kim nazariyani buz-maydi. O'qituvchi ma'lum bir qoidani tushuntiradi va o'quvchilar bilan birgalikda uni qo'llash mahoratini avtomatizmga olib keladigan mashq qilishni boshlaydi. Xud-di shu narsa yangi so'zlar bilan amalga oshiriladi: siqilish yo'q, faqat takroriy amaliy qo'llash.

So'nggi paytlarda chet tilini o'rganishda ushbu jarayonni ko'chirishga harakat qilish uchun bolalar o'z ona tilini qanday o'rganishlari haqida gapirish modaga aylandi. Bolalar tilni qanday o'rganishlarini eslang: birinchi navbatda ular gapirishadi, keyin esa muloqot jarayonida kattalar ularga qanday qilib to'g'ri gapirishni tushuntiradilar. Shunday ekan, har birimizdan bola o'z tilining talaffuzi va fonetikasini qanday o'rganadi, deb so'rasangiz, ko'pchiligimiz shunday javob beramiz: ota-onasiga taqlid qilib. Bolalar, bizdan farqli o'laroq, cheklangan so'z boyligi bilan va grammatikani tushunmasa ham gapiradi, xato qilishdan qo'rqmaydi va qilgan xatolari uchun o'zlarini hukm qilmaydi. Komplekslarning yo'qligi bolalarga keraksiz yuklarsiz chet tilini o'rganishga yordam beradi. Kommunikativ yondashuv xuddi shunday ishlaydi: talabalar qiziqarli mavzuni muhokama qilishadi va suhbatda yangi qurilish yoki lug'atdan foydalanishni o'rganadilar. Masalan, o'qituvchi ikkinchi turdagi shart gaplarni tushuntirib, tushlar haqida gapirishni taklif qiladi: Agar men ko'p pul yutib olsam, Ferrari sotib olardim. 5-10 jumladan so'ng o'quvchilar ushbu konstruktsiyani osongina eslab qolishadi va undan foydalanish tamoyillarini tushunadilar.

Ya'ni, grammatika va lug'at aslida asosiy o'rganish ob'ekti emas, balki yordamchi material sifatida ishlatiladi va avtomatik ravishda o'rganiladi.

Hayot bir joyda turmaydi va aloqa usullari rivojlanishda davom etmoqda. Shunday qilib, u individual treninglarda va onlayn darslarda qo'llanila boshlandi. Bundan tashqari, Skype orqali ingliz tili darslariga kommunikativ yondashuv o'ziga xos xususiyatlarga ega.

1. Individual yondashuv. Individual yondashuv o'qituvchining o'quv dasturini muayyan talabaga moslashini bildiradi. Zero, kishilar bir-biridan tabiiy xossalari (qobiliyatlari), shuningdek, tarbiyaviy va nutqiy faoliyatni amalga oshirish qobiliyati, shaxs sifatidagi xususiyatlari: shaxsiy tajribasi, faoliyat konteksti, ma'lum his-tuyg'ular va hissiyotlar majmui, qiziqishlari, guruhdagi mavqei (mavqei) bilan farqlanadi. Kommunikativ usuldan foydalangan holda Skype orqali ingliz tili darslarida o'qituvchining butun diqqati faqat bitta talabaga qaratilgan. Bu bilimlardagi kamchiliklarni aniqlash va ularni tezda bartaraf etish imkonini beradi. Shunday qilib, talaba darsni juda oson yoki juda qiyin deb hisoblamaydi, unda rivojlanish uchun rag'bat paydo bo'ladi va shu bilan birga u o'rganilayotgan barcha mavzularni mukammal tushunadi.

2. Uyga vazifa hajmi va turini talabalarning tanlashi. Shuni ta'kidlash kerakki, siz uy vazifasini butunlay tark eta olmaysiz, chunki uy vazifasi - bu materialni xotirangizda mustahkamlash va uning qanchalik yaxshi o'rganilganligini tekshirish-ning eng yaxshi usuli. Kommunikativ yondashuv bilan uy vazifasi hech qachon zeri-karli emas - bu bilimlarni tekshirish uchun onlayn testlar va krossvordlar, qo'shiqlar va ingliz tilidagi turli manbalar bo'lishi mumkin.

3. Grammatika va lug'atdan yordamchi material sifatida foydalanish va ularni avtomatik ravishda o'rganish. Oddiy sinflarda bo'lgani kabi, onlayn darslarda ham talabalar qoidalarining quruq formulalarini o'rganmaydilar. Ular grammatik tuzilma-lardan tabiiy foydalanishni va haqiqatan ham foydali so'z va iboralarni amaliyot orqali o'rganadilar.

4. Sinfda maksimal amaliyot. Talabalar darsning ko'p qismini nutqni mashq qilish bilan o'tkazadilar. Bir necha daqiqa qiziqarli matnni o'qishga bag'ishlangan bo'lib, u keyinchalik muhokama mavzusiga aylanadi. Yozish va tinglash qobiliyatlarini yaxshilash uchun topshiriqlar ko'pincha uy vazifasi uchun beriladi. Shunday qilib, siz shoshmasdan, tinch muhitda matn tinglashingiz yoki xat yozishingiz mumkin. Agar biror narsa tushunarsiz bo'lsa, o'qituvchi albatta yordamga keladi va dars davomida hamma narsani tushuntiradi. Ushbu yondashuv sizga vaqtni tejash va nutq tilingizni rivojlantirish ustida ishlash imkonini beradi, chunki bu mahorat odatda eng qiyin bo'ladi. Bu maqolaning boshida tasvirlangan muammoni hal qiladi: "Men hamma narsani tushunaman, lekin gapira olmayman."

Kommunikativ usul, "yangilik" va "innovatsion yondashuv" yo'qligiga qara-may, juda ko'p afzalliklarga ega. Bugungi kunda bu, shubhasiz, ingliz tilini o'rga-nishning eng samarali usuli. Shunday qilib, biz ishonch bilan aytishimiz mumkin: ingliz tilini o'qitishning kommunikativ usuli mutlaqo hamma uchun mos keladi va uni qadimgi darsliklardan tilni o'rganishda unchalik yoqimli bo'lmagan tajribaga ega bo'lganlar ayniqsa qadrlashadi. Kommunikativ metodologiya aynan muloqot imko-niyatiga qaratilgan. Har qanday til

ta'limi asos bo'ladigan to'rtta "ustun" dan (o'qish, yozish, gapirish va tinglab tushunish) oxirgi ikkitasiga alohida e'tibor beriladi. Kom-munikativ usul birinchi navbatda muloqot qo'rquvini yo'qotish uchun mo'ljallangan. Kommunikativlik ta'limning funktsionalligida namoyon bo'ladi. Funktsionallik, so'zlar ham, grammatik shakllar ham uni amalga oshirish asosida faoliyatda darhol o'zlashtirilishini nazarda tutadi. Yuqoridagilardan kelib chiqqan holda, biz o'quv jarayonida muloqot zarur degan xulosaga kelishimiz mumkin, chunki u har bir o'quvchining individualligini, o'quv jarayonining nutq yo'nalishini, ta'limning funktsionalligini, muloqotning situatsion xarakterini, o'quv jarayonining doimiy yangi-ligini hisobga olish kabi adekvat sharoitlarda muloqotni ta'minlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Passov E.I. Chet tilidagi nutqni o'rgatishning kommunikativ usuli. – M.: Ta'lim, 1991. – 223 b.
2. Kolker Ya.M. Chet tillarni o'qitishning amaliy usullari. – M., 2000 yil.
3. Surzhenko O.Yu. Chet tilini o'qitishning an'anaviy usuliga nisbatan kommunikativ metodologiya // Pedagogika: an'analar va innovatsiyalar: VI xalqaro materiallar. ilmiy konf. Chelyabinsk, 2015 yil fevral - 160-162.
4. Xoxlova A.A., Nechaeva A.A. Texnik universitetda chet tillarini o'rgatishda kommunikativ o'yinlar // Samara davlat texnika universitetining xabarnomasi. Ser. Psixologiya va pedagogika fanlari. – 2016. – No 2(30). – B. 110–115.
5. Lebedev O.E. Ta'limda kompetensiyaga asoslangan yondashuv // Maktab texnologiyalari. – 2004. – No 5. – B. 7–11.
6. Begmuradovich, S. A. (2025). Einsatz von Informationstechnologie im Fremdsprachenunterricht. Современное образование и исследования, 1(3), 97-102.
7. Bekmuradovich, S. A. (2025). The usage of modern educational technologies in teaching a foreign language in higher educational institutions. Ta'lim, tarbiya va innovatsiyalar jurnali, 1(2), 180-184.
8. Begmuradovich, S. A. (2023). Integration of educational process forms. Pedagogika, psixologiya va ijtimoiy tadqiqotlar/ Journal of pedagogy, psychology and social research, 2(2), 20 23.
9. Касимов Ш.У., Жалилов Э.Э., Пулатов Г.Э. Содержание профессиональн-ой подготовки будущих педагогов/ Материалы конференции Роль психо-лого-педагогических исследований в инновационном развитии общества. 2019. – С. 68–70.
10. Qosimov Sh.U. Kasb-hunar kollejlariida amaliy kasbiy ta'limni tashkil etishning metodik asoslarini takomillashtirish / – T., 2018. – B. 176
11. Marifjanovna, I. D. (2024). NEMIS TILINI ORGANISHNING SAMARALI USULLARI. PEDAGOG, 7(9), 138-139.

12. Maripfjanovna, I. D. (2024, June). The Importance of Poems and Songs in the Development of German Vocabulary in Young Children. In Interdisciplinary Conference of Young Scholars in Social Sciences (USA) (Vol. 8, pp. 1-3).

13. Durdona, I. (2024). INTERAKTIV TEXNOLOGIYALARNING CHET TILI O'QITISHDAGI O'RNI. SOVREMENNOE OBRAZOVANIE I ISSLEDOVANIYA, 1(1), 227-232.

14. samutdinova, D. (2024). INNOVATION PEDAGOGIK TEXNALOGIYA ASOSIDA CHET TILI DARSLARINI TASHKIL QILISH. SOVREMENNOE OBRAZOVANIE I ISSLEDOVANIYA, 1(1), 86-89.

15. Isroilova, H., & Isamutdinova, D. (2024). INNOVATION PEDAGOGIK TEXNOLOGIYA ASOSIDA DARSLARNI TASHKIL QILISH. MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS, 1(2), 218-223.

16. Isamutdinova, D. (2024). LANGUAGE AS A CULTURAL HERITAGE. Экономика и социум, (4-1 (119)), 175-179.

17. Жаббарова, Ю. (2024). Chet ellik talabalar uchun lingvistik va madaniy komponentlarni o'z ichiga olgan darsliklar va o'quv qo'llanmalarini yaratish. Лингвоспектр, 3(1), 180-184.

18. Xujamuradovna, J. Y. (2024). MATN SHAKLLANISHIDA QARINDOSHLIK ATAMALARINING O'ZIGA XOS O'RNI. worldly knowledge conferens, 8(2), 71-73.

19. Xujamuradovna, J. Y. (2024). "QARINDOSHLIK" KONSEPTI SEMANTIK KO'LLANILARINING YAQIN VA UZOQ HUDUDLARIGA BIR NAZAR. International journal of scientific researchers (IJSR) INDEXING, 5(2), 1468-1470.

20. Жаббарова, Ю. (2023). Значение интеграционных процессов в образовании. Актуальные проблемы обучения социально-гуманитарных наук в медицинском образовании, 1(1), 57-64.